در نشست بررسی اهداف و سیاست‌های نظام آموزشی رژیم صهیونیستی مطرح شد

علم امنیتی و امنیت علمی

زهرا رمضانی
خبرنگار گروه دانشگاه

نظام آموزشی ستون اصلی بنیان‌های اجتماعی در هر کشور است. درواقع دولت‌ها برای حفظ آرمان‌ها و جهت‌دهی به جامعه باید مفاهیم مورد توجه خود را از طریق نظام آموزش‌وپرورش به نسل جدید منتقل کنند تا به مرور طرز تفکر و کنش‌های جامعه نیز همراه با حاکمیت کشوری باشد و از ایجاد شکاف بین دولت و مردم جلوگیری شود. این همان مسیری است که آموزش عمومی رژیم صهیونیستی طراحی کرده و در حال پیاده‌سازی است تا آن‌گونه که رضوان حکیم‌زاده، عضو هیات علمی دانشگاه تهران روایت می‌کند، نسل آینده این رژیم هم لبریز از خشونت و جنگ‌طلبی باشد.

چندی پیش انجمن علمی علوم تربیتی دانشگاه تهران در نشستی با موضوع بررسی اهداف و سیاست‌های نظام آموزشی رژیم صهیونیستی به بررسی ابعاد مختلف آموزش عمومی و آموزش عالی این رژیم پرداخته بود. متن حاضر گزیده‌ای از سخنرانی رضوان حکیم‌زاده، استاد دانشگاه تهران است که در این نشست ارائه شد.

در شیلی حدود ۴۰۰ هزار نفر و در عربستان ۲۷۰ هزار فلسطینی زندگی می‌کنند. اما کشور لبنان، اردن و سوریه بیشترین تعداد آوارگان فلسطین را در خود جای دادند. هشت دهم یا ۸۰۰ هزار نفر از آوارگان فلسطینی نیز در سایر کشورها هستند. متوسط سال‌های آموزش رژیم صهیونیستی ۱۳٫۳، متوسط سال‌های مورد انتظار آموزش آن ۱۶٫۱ و هزینه ملی آموزش پرورش آن ۱۲۴٫۶ میلیارد است. نسبت (R&D)۵٫۶ از GDP است که تقریبا بالاترین آمار در دنیا است. ۴٫۲ سهم از GDP فقط به پژوهش‌هایی که در آموزش عالی انجام می‌شود اختصاص دارد. اما سوال اینجاست با وجود ضعف‌های ذاتی مانند تهدیدات زیاد و جمعیت کم در این سرزمین، پیشرفت‌های زیادی در زمینه علم و فناوری و ارتشی این رژیم رخ داده و اسرائیل دربسیاری از جنگ‌ها مانند حزب‌الله لبنان و جنگ‌ها اخیر پیروز میدان بوده است، نظام آموزشی چه نقشی در شکل‌گیری این شرایط داشته است؟ هرچند تقریبا از جنگ ۳۳ روزه افسانه شکست‌ناپذیری رژیم صهیونیستی زیر سوال می‌رود.

سرمایه‌گذاری در آموزش و پژوهش سیاست‌کلان صهیونیست‌هاست

رژیم صهیونیستی سه سیاست کلان دارد، یکی از آنها نفوذ در افکار عمومی جهان با استفاده از رسانه‌هاست. روایتی که در رابطه با رژیم صهیونیستی می‌شنویم با روایتی که ما داریم بسیار متفاوت است. لابی‌گری و نفوذ در نظام حکمرانی در غرب یکی دیگر از مواردی است که باعث این شرایط شده و آخرین مورد که بیشتر بر آن تمرکز می‌کنیم سرمایه‌گذاری در بخش آموزش و پژوهش است. در سال ۱۸۶۹ یکی از خاخان‌های معروف به نام راشورون می‌گوید اگر طلانخستین ابزار ما در سیطره و حکومت بر جهان است بی‌تردید مطبوعات و روزنامه‌نگاری دومین ابزار ما خواهد بود. چهار بنگاه خبری مهم یونایتدپرس، آسوشیتدپرس، رویترز و خبرگزاری فرانسه معروف به یهودیان صهیونیسم یا متاثر از آنهاست. از این چهار خبرگزاری بیش از ۴۰ میلیون کلمه خبر منتشر می‌شود که در ظاهر مخابره خبر است اما واژگان استفاده‌شده و رویکردی که دارند در ساختن افکار بسیار تاثیرگذار است. در روزنامه‌ها نیز نیویورک‌تایمز، واشنگتن‌پست، نیوزویک، دیلی‌نیوز، استار، اکسپرس و شبکه‌های معروف سی‌ان‌ان، ان‌بی‌سی و سی‌بی‌اس در آمریکا نیز جزء رسانه‌های تحت نفوذ این رژیم هستند که درنتیجه هیچ‌گونه انتقاد یا تصویری مغایر چیزی که خودشان می‌خواهند به دنیا مخابره نمی‌شود. یعنی انسانی که در هند، مکزیک یا آرژانتین زندگی می‌کند چیزی از جنایات و تبعیضاتی که رخ می‌دهد را نه می‌بیند و نه می‌شنود. چطور ممکن است کشوری به قطعنامه آتش‌بس، خاتمه جنگ که اتفاق بسیار خوبی است رای منفی بدهد و آن را وتو کند؟ همچنین اسرائیل تنها کشوری است که آمریکا هیچ محدودیتی برای انتقال تکنولوژی نظامی به آن ندارد.

امنیت صهیونیست‌ها با علم تعریف شده است

رقم سهم تحقیق و توسعه ازGDP نیز در اسرئیل بالاترین رقم در دنیاست که آمریکا، ژاپن و فرانسه نیز بعد از این کشور قرار می‌گیرند و کشورهای عربی مانند مصر، سوریه و عربستان در مقایسه با اسرائیل ارقام بسیار کمی را به این حوزه اختصاص داده‌اند. اما یک‌سری اصول برای سیاستگذاری‌های علمی و فناوری توسط رژیم صهیونیستی پیگیری می‌شود که سعی می‌کنم به آنها بپردازم. آنها امنیت خود را بر پایه علم بنا کرده‌اند و معتقد بودند که اگر اسرائیل بتواند از نظر علمی، تکنولوژی و کشاورزی قدرت برتر باشد می‌تواند تهدیدهای امنیتی که متوجهش است را به‌عنوان موجودیتی که تحت محاصره دشمنانش است حفظ کند که امروزه شما این را می‌بینید. در سامانه‌هایی که ایجاد کرده، هرچند در اتفاقات اخیر ضعف آنها مشخص شد اما ملاحظه می‌کنید که تا حدود زیادی توانسته است بازدارندگی داشته باشد. در بحث کشاورزی و دستاوردهایی که در این زمینه از طریق تحقیقات و پژوهش مرتبط با این حوزه کسب کرده، کشاورزی دانش‌بنیان اسرائیل تقریبا یکی از برترین‌ها در دنیاست که این مساله برای تامین مایحتاج اولیه مردمی که در این سرزمین‌ها زندگی می‌کنند بسیار اهمیت دارد.

بنابراین امنیت خود را با علم تعریف کرده است. توسعه هدفمند آموزش عالی است که در ۱۹۱۳ موسسه آموزش عالی، دانشگاه عبری بیت‌المقدس با اسم بین‌المللی دانشگاه عبری اورشلیم در سال ۱۹۱۸، دانش‌سرای مهندسی تطبیقی در ۱۹۲۲ و دانش‌سرای عالی وایزمن که جزء ۱۰۰ دانشگاه برتر دنیا است در سال ۱۹۲۵ یعنی حدود ۲۰ سال قبل از موجودیت شکل گرفته است. تلفیق علم و فناوری که بتوانند از این تکنولوژی‌ها برای توسعه استفاده کنند. یکی دیگر از رویکردهایشان ارتباط با مراکز علمی دنیاست. تقریبا اکثر موسسه‌های علمی که در سرزمین‌های اشغالی فعالیت می‌کنند با تعدادی از انجمن‌ها و موسسات علمی در دنیا مخصوصا آمریکا و آلمان در ارتباط هستند و فعالیت‌های مشترک علمی و پژوهشی که منجر به مقالات و ثبت پتنت‌های مشترک می‌شود دارد.

نهضت ترجمه آثار علمی به زبان عبری

در بسیاری از موسسات و انجمن‌های علمی و سازمان‌های بین‌المللی معمولا یکی دونفر متخصص با وابستگی دانشگاه‌های اسرائیل می‌بینید. تلاش زیادی می‌شود که مهاجران ذوب شوند و احساس جدایی نکنند. می‌دانید که یهودیان در سراسر دنیا پراکنده بودند و زبان‌ها و پیشینه آنها با یکدیگر متفاوت بود اما تا به امروز نیز برای دانشمندانی که مهاجرت کردند سیاست‌های حمایتی وجود دارد. در جریان اخیر صحنه‌هایی از تل‌آویو را دیدیم که افرادی از سراسر دنیا بازگشتند که جنگ کنند و خودشان معتقد هستند تنها سرزمینی که اشخاص در مواقع جنگ به جای اینکه از آن خارج شوند برمی‌گردند برای جنگیدن سرزمین‌های اشغالی است و این را به‌عنوان مزیت و تعلق می‌دانند.

یک نهضت ترجمه آثار علمی در رژیم صهیونیستی وجود دارد که سعی می‌کنند آخرین یافته‌های علمی را به زبان عبری در اختیار دانشمندان قرار بدهند. دانشمندان را به کشورهای مختلف اعزام می‌کنند و سالانه هزار فرصت برای حضور دانشمندان از کشورهای مختلف با مزایا و امکانات در اسرائیل فراهم می‌کنند. یکی دیگر از سیاست‌های آنها حضور علمی در مجامع جهانی است، زیرا وقتی اشخاص در کنفرانس علمی در سطح جهان شرکت می‌کنند و شما می‌بینید که فردی از دانشگاه رژیم صهیونیستی است چهره دیگری از این کشور متبادر می‌شود و وجه علمی خود را نشان می‌دهند. من نیز در چندین کنفرانسی که شرکت کرده‌ام حضور اسرائیلی‌ها را دیده‌ام.

سرنوشت رژیم صهیونیستی وابسته به دستگاه آموزش‌وپرورش است

در قسمت بعدی می‌خواهم به تربیت صهیونیستی بپردازم. در هر سرزمینی آموزش، ستون اصلی بنیان‌های اجتماعی است. حالا شما تصور کنید می‌خواهید کشوری ایجاد کنید که آن کشور موجودیت ندارد، ساکنانی را می‌خواهید به این کشور بیاورید که در کشورهای مختلف زندگی می‌کنند و زبان‌ها و فرهنگ‌های متفاوت دارند. به همین دلایل باید اتفاقی رخ دهد تا بین این افراد تعلقی صورت بگیرد. اینجاست که نقش آموزش‌وپرورش به‌عنوان ابزار مهم و کلیدی خود را نشان می‌دهد، یعنی زمانی که این امر برنامه‌ریزی‌شده توسعه آموزش عالی مدنظر بوده و اینکه چگونه می‌توان از آموزش به‌عنوان ابزار استفاده کرد. در دیدگاه بنیانگذاران رژیم صهیونیستی آموزش‌وپرورش نقش حیاتی داشته برای اینکه یک نسل یهودی و سرزمین صهیونیستی با ایده سرزمین- ملت ایجاد شود و حالا این مساله پیش آمده که چگونه این کار را انجام دهیم. بر فرض که برخی افراد را راضی کردیم به سرزمینی مهاجرت کنند و ساکنان آنجا را بیرون و زمین‌ها را تصاحب کنیم اما چگونه پس از آن ملت‌سازی کنیم؟ هرتزوگ در یادداشت‌های روزانه اشاره می‌کند که برای این هدف یکی از ابزارهای ما آموزش است و حتی می‌گوید سرودهای ملی و مذهبی و نمایش‌های قهرمانانه می‌توانند در ساختن این نسل به ما کمک کنند. کوهن در کنگره بیست‌وسوم صهیونیست ۱۹۵۱ میلادی می‌گوید سرنوشت اسرائیل وابسته به دستگاه آموزش‌وپرورش است تا بتواند این بنیاد را محکم کند و تداوم ببخشد. بن‌گوریون، اولین نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در سال ۱۹۵۶ تایید می‌کند که اگر ما بخواهیم آینده‌ای برای این تشکیلات متصور شویم باید آموزش و فرهنگ علمی را در دستور کار خود قرار دهیم و بدون اینکه همه اشخاص این را یک وظیفه شخصی تلقی کنند، آینده‌ای نخواهیم داشت. بحث آموزش تورات را به‌عنوان منبعی که خاستگاه، ریشه‌ها و عزمت یک فرد یهودی را به او یادآوری می‌کند ضروری می‌داند تا بتواند ارتباط همه افرادی که از هر جای دنیا می‌آیند با پادشاهی اسرائیل تضمین و سوال می‌کند که چه چیزی یهودیت را حفظ می‌کند، در پاسخ به آموزش و تربیت عبری اشاره می‌کند.

وزیر آموزش و فرهنگ سابق اسرائیل حامر می‌گوید که استواری ما دربرابر چالش‌های بزرگی که با آن مواجه هستیم، این است که ما بتوانیم آموزشی ناسیونالیستی داشته باشیم که آموزه‌های معنوی یهودیان را دربربگیرد. مدل تربیتی که کودکان با میل و رغبت خودشان نه به‌اجبار درگیر آن شوند و نظام آموزش‌وپرورش باید چالش‌های بزرگ اسرائیل را برعهده بگیرد.

اهداف نظام آموزش رژیم صهیونیستی تعمیق آگاهی یهودی- صهیونیستی، آموزش ارزش‌های وطن‌پرستانه یا ناسیونالیستی یهودی- صهیونیستی، توجه به نقش زبان عبری در جهت حفظ، احیا و تعمیق میراث یهودی در میان دانش‌آموزان اسرائیلی، تثبیت ریشه‌های جوانان اسرائیلی در گذشته قوم یهود و میراث تاریخی آنها و ایمان داشتن به مقوله‌ای که بنیانگذاران اولیه بیان کردند، یعنی «ما قوم برتر و صاحبان اصلی حق هستیم»، معرفی پیشگامان و بنیانگذاران به‌عنوان الگوهایی که باید به آنها توجه شود.

در قسمتی از کتابی که من ترجمه کرده‌ام، اشاره می‌شود به بن‌گوریون که او در نوجوانی خود با سختکوشی در یک مزرعه کار می‌کرد، این کتاب به‌حالت داستانی همه الگوها را معرفی می‌کند. دلبستگی به سرزمین، اینکه جامعه‌ای را می‌توان به‌عنوان جامعه واحد تصور کرد که مهاجران یهودی به آن دلبسته و وابسته باشند و مساله‌ای تحت‌عنوان دین کار، دینی که به کار بسیار بها می‌دهد. در قسمتی از این کتاب تصویری که از اعراب و فلسطینی‌ها به دانش‌آموزان اسرائیلی داده می‌شود درمقابل تصویری که راجع به یهودیان است، کاملا متفاوت است و بسیار اشاره می‌کند که یهودیان سختکوش بودند و کار می‌کردند درحالی‌که اعراب تنبل استراحت می‌کردند و این مساله درکنار دیگر صفاتی است که اعراب را با آنها معرفی می‌کند، مانند اینکه آنها بسیار وحشی، بی‌رحم، نامرتب و... هستند و به‌طورکلی مقایسه این دو که انسان یهودی سختکوش و شجاع است و عرب انسان تنبل راحت‌طلبی است. به‌عنوان مثال در متن یکی از این کتاب‌ها بیان می‌کند که گروه نگهبان از شهرک‌نشینان دربرابر اعراب دزد و وحشی حمایت می‌کند. اعضای این گروه افرادی ممتاز هستند و ساکنان عرب آنها را به‌عنوان افرادی بااقتدار نگاه می‌کردند. به‌نظر می‌رسد اعراب از این افراد حتی روش لباس پوشیدن را آموخته‌اند. از این نمونه‌ها بسیار زیاد است. همچنین به اینکه کارکردن یک ارزش است بسیار تاکید می‌شود. طبق آمار رسمی که خود صهیونیست‌ها منتشر کرده‌اند، ۲۵ هزار مهاجر وارد سرزمین‌های اشغالی شده‌اند و حق مهاجرت نیز برای یهودیان سراسر دنیا محفوظ است. توسعه آمادگی نسل‌های اسرائیلی- یهودی برای توسعه اشغال، خشونت و نفرت از اعراب که خودشان را معادل نجات زمین می‌دانند. تاکید بر احساس اضطراب و تنش برای دستیابی به تداوم احساس آزار و اذیت برای نسل‌های مختلف یهودی، به این دلیل که افراد بدانند تنها جایی که می‌توانند احساس امنیت داشته باشند فقط داخل این سرزمین است.

نژادپرستی و تبعیض در آموزش‌وپرورش اسرائیل وجود دارد

نشان دادن برتری فرهنگ عبری برای ایجاد حس تمایز و برتری تا مردم به این سرزمین موعود بازگردند. تحریف و کمرنگ کردن وجه عرب‌ها و نشان دادن سوپرمن اسرائیلی که شکست‌ناپذیر است.

مهم‌ترین مساله‌ای که باعث عصبانیت زیاد هیات حاکمه رژیم صهیونیستی شده این است که افسانه شکست‌ناپذیری امنیت و نیروی نظامی که سال‌ها بر آن تاکید می‌کردند برای اولین بار با خروج از جنوب لبنان که در سال ۱۹۸۲ اشغال کرده بود را تجربه می‌کند و پس از آن در جریانات اخیر فلسطین مهم‌ترین شکست نظامی و امنیتی آن اتفاق افتاد. پژوهش‌ها و گزارش‌های متعددی را مجددا مرور کردم که برخی از آنها در هارتس که روزنامه کثیرالانتشار اسرائیل است منتشر شده و سازمان حقوق بشر گزارش داده است که به‌شدت تبعیض و دوگانگی وجود دارد که این تبعیض هم در کتاب‌های درسی آموزش داده می‌شود. سیستم مدارس عرب از مدارس یهودی جداست. متونی که تدریس می‌شود حتما باید توسط اسرائیلی‌ها تایید شود. حتی برای عرب‌ها و فلسطینی‌های سرزمین ۱۹۴۸، و در واقع این مقوله‌ای از پژوهش‌هاست که اشاره می‌کند نژادپرستی و تبعیض هنوز در آموزش‌وپرورش اسرائیل وجود دارد. بسیاری از این پژوهش‌ها در سال ۲۰۲۰، ۲۰۲۱ منتشر شده است و قدیمی نیست. سیاست‌های نژادی را در برنامه‌های درسی خود پیگیری می‌کنند؛ یعنی از طریق محتوای آموزش‌ها برتری قوم یهود نشان می‌دهند و حفظ این قوم را جزء واجبات دینی می‌دانند. معتقدند این سرزمین هیچ‌گاه یکپارچه نمی‌شود مگر اینکه اورشلیم، پایتخت ابدی باشد. زیرا بیت‌المقدس شرقی و غربی داریم و در بیت‌المقدس شرقی حدود ۲۷۰ هزار عرب زندگی می‌کنند که به بهانه‌های مختلف هرازگاهی شهرک‌نشینان یهودی به آنها حمله می‌کنند و به دنبال این هستند که مردم را از این سرزمین به‌کلی بیرون کنند.

اعتقاد به اینکه ما به دنبال معبد سلیمان هستیم. یک کشور تاریخی وجود داشته که از ما گرفته شده و ما بعد از سال‌ها آن را پس گرفته‌ایم؛ ایجاد دولت یهودی و خالص برعکس تمام ادعاهایی که در رابطه با تکثر در حوزه بین‌المللی و حقوق بشری می‌شود که نباید توجهات دینی مبنای تشکیل گروه‌ها، دولت‌ها باشد. دقیقا می‌بینیم که وقتی بحث دو دولت مطرح می‌شود، مشکل این است که چرا دو دولت؟ و یکی از چالش‌هایی که باعث این مساله به نتیجه نرسد این بود که اسرائیل می‌گفت که ما یک دولت یهودی خالص داشته باشیم، که اگر بخواهد این اتفاق رخ دهد یک میلیون و ۸۰۰ هزار عرب مسیحی و مسلمانی که در سرزمین‌های فعلی ۱۹۴۸ زندگی می‌کنند همه باید خارج شوند و به سرزمین‌هایی که مخصوص عرب‌هاست مهاجرت کنند. جدیدترین قانون نژادپرستانه قانون دولت، ملتی است که در جولای ۲۰۱۸ تصویب شد و بیان می‌کند برتری یهودیان و تحقق تعیین سرنوشت ملی در کشور اسرائیل منحصر به یهودیان است و دولت استقرار یهودیان را ضروری می‌داند و برای آن تلاش می‌کند.

خشونت در ادبیات صهیونیست‌ها حق طبیعی محسوب می‌شود

اما سوالی که مطرح می‌شود و این روزها زیاد شنیدم. بله آموزش‌وپرورش اینها را بار آورده، شما صاحب حق هستید، حق‌تان گرفته شده، کسانی که اطراف شما هستند ارزشی برای زنده ماندن ندارند. اما یکی دیگر از مواردی که باید به آن اشاره کنیم این است که چطور آن سرباز می‌تواند به این اندازه از جنگ و خونریزی راضی شود؟ یکی از ابزارهایی که بسیار به‌کار گرفته شده، شما می‌بینید که ادبیات صهیونیستی خشونت را به‌عنوان حق طبیعی برای یهودیان درنظر می‌گیرد، برای مثال در یکی از شعرهایی که در یک روزنامه کثیرالانتشار به نام معارف- در زمانی که اسرائیل حمله و جنوب لبنان را اشغال کرد- منتشر شد، آمده که من اگر فرمانده سپاه بزرگ‌مان بودم، مرگ و ویرانی را در تمام مزرعه‌ها، خیابان‌ها، کلیساها و مساجد می‌ساختم. در قسمت بعد می‌گوید که اگر من فرمانده ارتش بزرگ بیروتی که محاصره شده بودم، دربرابر تمام کسانی که می‌گویند آب را باز کنید و داد می‌زنند که دوا و خوراکی را به مردم آنجا برسانید، فریاد می‌کشیدم و اجازه این کار را نمی‌دادم. وقتی این اشعار را می‌بینیم، متوجه می‌شویم صحنه‌هایی که ما می‌بینیم برای جوانانی که با این ادبیات نژادپرستانه بار آمدند، مساله خاصی نیست و عادی است.

آموزش‌وپرورش رژیم صهیونیستی نسل جنگ‌طلب تربیت می‌کند

جمع‌بندی پایانی من این است که برای اینکه افراد پراکنده‌ای از سراسر جهان تبدیل شوند به سرزمینی که احساس حق کنند، آموزش‌وپرورش ابزاری بسیارمهم بوده است. سه روشی که برای تداوم آن به‌کار گرفته‌شده، تربیت صهیونیستی، آموزش‌های دینی و زبان عبری است که به‌عنوان نخ تسبیح به آن اشاره می‌کنند. پیش‌بینی من در پژوهشی که ۱۶ سال پیش داشتم، این بود که ارتباط بین سیاست، حکومت و آموزش‌وپرورش ارتباطی بسیار قوی و تنگاتنگ در جهت تحکیم ساختار موجود دولت رژیم صهیونیستی است و آموزش‌وپرورش به‌عنوان وسیله‌ای در اختیار سیاستمداران صهیونیست برای تثبیت شرایط امروز است. در این رابطه می‌توان انتظار داشت نسل پرورش‌یافته از نظام آموزشی اسرائیل نه‌تنها اعتقادی به صلح نخواهند داشت، بلکه جنگ را جزئی از حیات طبیعی خود برای دستیابی به اهداف مقدس یهودی و صهیونیستی می‌دانند، علی‌رغم اینکه درمورد ماهیت سکولار و تکثرگرای دولت اسرائیل بیان می‌شود که برخی کشورهای غربی نیز معتقدند تنها کشور دموکراسی خاورمیانه است. آموزش‌وپرورش این رژیم وسیله‌ای مهم در جهت تحکیم مبانی اعتقادی و دینی یهودیان و اصول صهیونیستی است. با توجه به گسترش روحیه نظامی‌گری در سیستم آموزشی و نهادینه کردن نژادپرستی و تحقیر فلسطینی‌ها و عرب‌ها در برنامه‌های درسی نمی‌توان پذیرفت که نظام آموزشی این رژیم ماهیتی تکثرگرا و چند فرهنگی دارد. رژیم صهیونیستی با تشدید نابرابری در سیستم آموزشی اعراب و عدم تخصیص امکانات و تجهیزات لازم عملا از طریق نظام آموزشی همان کاری را انجام می‌دهد که از طریق محاصره نظامی و اقتصادی در کرانه باختری و نوار غزه دنبال می‌کند و اهداف، مفاهیم و جهت‌گیری نظام آموزشی رژیم صهیونیستی مخالف نقش اساسی تعلیم‌وتربیت به‌عنوان عامل اصلی برای گسترش تفاهم، محبت، برادری، صلح و ارزش‌های اخلاقی است. درواقع حرف ما در آن پژوهش ۱۶ سال پیش این بود که آموزش‌وپرورش اسرائیل نسل‌هایی جنگ‌طلب را تربیت می‌کند که نه‌تنها به یک جامعه تکثرگرا کمک نمی‌کند، بلکه به نژادپرستی نیز دامن می‌زند. امروز پس از ۱۶ سال در سال ۲۰۲۳ در آستانه بحرانی که همه ما ابعاد آن را می‌بینیم و کشتار فجیع کودکان، آشکارا همان حرفی را می‌شنویم که ۱۶ سال پیش زده شد.

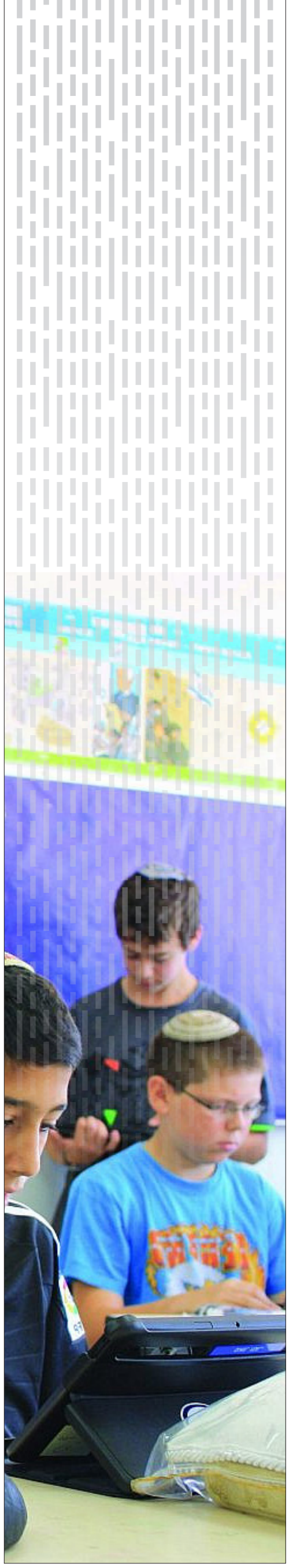

شنبه ۱۳ آبان ۱۴۰۲
شماره ۳۹۹۸
WWW.FDN.IR
FARHIKHTEGANDAILY